

3. Президент помилював вже 363 засуджених які захотіли воювати за Україну: яка процедура. URL: <https://novynarnia.com/2022/04/10/prezydent-pomyluvav-uzhe-363-zasudzenyh-yaki-zahotily-voyuvaty-za-ukrayinu-yaka-procedura/>
4. Для участі у війні звільнили менш як один відсоток в'язнів: серед них лише ті хто вже мав досвід у бойових діях. URL: <https://zmina.info/news/dlya-uchasti-u-vijni-zvilnyly-mensh-yak-odyn-vidsotok-v%CA%BCyazni-sered-nyh-lyshe-ti-hto-vzhe-mav-dosvid-u-bojovyh-diyah/>.
5. В'язні, які погодились захищати. URL: https://lb.ua/society/2022/05/17/517108_vyazniv_yaki_pogodilis_za_hishchati.html
6. Як реалізується ініціатива президента щодо звільнення засуджених для оборони країни. URL: https://protocol.ua/ua/yak_realizuetsya_initsiativa_prezidenta_shchod_o_zvilnennya_zasudzenih_dlya_oboroni_kraini/.

МіСА – НОВИЙ ПОГЛЯД НА РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ ІЗ НОРМАМИ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ»

Глуценко Світлана Ігорівна, к.е.н.,
доцент кафедри державно-правових
дисциплін та міжнародного права
Державного біотехнологічного
університету

Задля того, щоб зробити Європу придатною для цифрової ери та побудувати економіку, готову до майбутнього, та задля гармонізації законодавства ЄС на початку жовтня 2022 року члени Комітету з економічних та валютних питань Європейського парламенту підтримали Пропозицію про «Регламент Європейського Парламенту та Ради Регулювання ринків криптоактивів у Європейському Союзі» про ринки крипто-активів і внесенні правок до Директиви (ЄС) 2019/1937 [1] або скорочено МіСА.

Остаточню МіСА можуть розглянути та ухвалити у Європарламенті вже в найближчий час. Проте навіть у цьому разі законопроект набуде чинності не раніше, ніж через 12-18 місяців після його публікації в офіційному журналі регулятора.

Даний регламент є актуальним і найновішим нормативно-правовим актом у сфері віртуальних активів. Така ініціатива ЄС гармонізує розрізнену систему регулювань цифрових активів у національних нормативних актах

членів ЄС. Після вступу МіСА у дію по всій території ЄС планується, що буде запроваджене однакове та зрозуміле регулювання цього бізнесу, що полегшить роботу компаніям, одночасно підвищуючи захист споживачів і знижуючи ризики для фінансової стабільності ЄС.

Одним із визначених пріоритетних напрямків стратегії є забезпечення того, щоб нормативна база ЄС щодо фінансових послуг була інноваційною та не створювала перешкод для застосування нових технологій. Ця пропозиція разом з пропозицією щодо пілотного режиму DLT (Distributed Ledger Technology - це технологія розподіленого реєстру, яка дозволяє записувати та обмінюватися даними в мережі) є першою конкретною дією в цій сфері.

Правовою основою даного Регламенту визначається ст.114 Договору про функціонування Європейського Союзу [2]. Дана стаття декларує необхідність вживати заходів щодо зближення положень, встановлених законом, нормативним актом або адміністративним актом в державах-членах, метою яких є створення і функціонування внутрішнього ринку.

Сьогодні, через відсутність правової визначеності щодо регуляторного поводження з криптоактивами та спеціального та узгодженого регуляторного та наглядового режиму на рівні ЄС, емітенти та постачальники послуг на ринку криптоактивів не можуть повною мірою скористатися перевагами внутрішнього ринку.

Деякі держави-члени ЄС запровадили індивідуальний режим управління діяльністю постачальників послуг з криптоактивів, але більшість таких постачальників все ще знаходиться поза межами правового режиму. До того ж, деякі окремі країни – члени ЄС намагаються впроваджувати індивідуальні правові режими для віртуальних активів (криптоактивів) та учасників ринку криптоактивів.

Але така різниця правових режимів щодо криптоактивів в різних країнах-членах ЄС аж ніяк не сприяє гармонізації законодавства ЄС щодо таких активів. Напротив – це лише ускладнює можливості постачальників послуг масштабувати свою діяльність на рівні ЄС. Це призводить до того, що постачальники послуг із криптоактивами, які за своєю сутністю є транскордонними продуктами і послугами, змушені або дуже обмежувати територіальні межі своєї діяльності, або ознайомлюватися із законодавством кожної окремої країни-члена ЄС, отримувати окремо для кожної країни національні дозволи або реєстрації, дотримуватися часто розбіжних національних законів тощо.

Тож, Регламент МіСА має на меті впровадження загальних рамок ЄС щодо криптоактивів. Такі загальні рамки мають створити єдині умови функціонування емітентів, постачальників послуг криптоактивів, забезпечити цілісність ринку та забезпечити споживачам та інвесторам належний рівень захисту та чітке розуміння своїх прав, а також забезпечити фінансову стабільність.

Гармонізація операційних вимог до постачальників послуг, а також вимог до розкриття інформації, що пред'являються до емітентів, також може принести явні переваги з точки зору захисту споживачів та інвесторів та фінансової стабільності [1, 5].

Регламент МіСа визначає криптоактиви як цифрове представлення вартості або прав, які можуть передаватися та зберігатися в електронному вигляді з використанням технологій розподіленого реєстру або подібної технології.

В національному законодавстві замість назви «криптоактив», використовуються «віртуальний актив». Відповідно до національного Закону «Про віртуальні активи», віртуальним активом визнається нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав [3; п.1 ч.1 ст.1].

Отже, національне визначення криптоактиву є більш детальним, але при цьому воно не суперечить визначенню, яке наведено в Регламенті МіСа.

Необхідним є зауважити, що під дію Регламенту МіСа не підпадають криптоактиви, які кваліфікуються як «фінансові інструменти», як визначено в статті 4(1), пункті (15) Директиви 2014/65/ЄС [4]. Такі криптоактиви повинні залишатися регульованими відповідно до загального існуючого законодавства Союзу, включаючи Директиву 2014/65/ЄС, незалежно від технології, що використовується для їх випуску або передачі.

Так само, не підпадають під регулювання Законом України «Про віртуальні активи» правовідносини, пов'язаних із випуском, обігом, зберіганням і погашенням електронних грошей, а також до правовідносин, що виникають під час емісії, обігу, викупу цінних паперів та виконання зобов'язань за ними, укладання і виконання деривативних контрактів, заміни сторони деривативних контрактів та вчинення правочинів щодо фінансових інструментів на ринках капіталу, експлуатації програмних або програмно-апаратних комплексів обміну електронними даними, в яких забезпечується здійснення зазначених правовідносин щодо фінансових інструментів, а також відносини, що виникають під час провадження професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках [3; ч.3 ст.2].

До того ж, регламентом МіСа пропонується виділяти три категорії криптоактивів, до яких повинні бути пред'явлені більш конкретні вимоги.

Перша підкатегорія складається з типу криптоактиву, який призначений для надання цифрового доступу до товару або послуги, доступної на DLT, і який приймається лише емітентом цього токена (так звані "токени корисності").

До другої категорії відносяться «токени з посиланням на актив». Такі токени, на які посилаються активи, спрямовані на підтримку стабільної вартості шляхом посилання на кілька валют, які є законним платіжним

засобом, один або кілька товарів, один або кілька криптоактивів або кошук таких активів.

До третьої категорії відносяться криптоактиви, які призначені в першу чергу як платіжний засіб, спрямований на стабілізацію їх вартості шляхом посилення лише на одну фіатну валюту. Фактично, такі криптоактиви, як і електронні гроші є електронними сурогатами для монет і банкнот і використовуються для здійснення платежів. Такі криптоактиви ще називають «токени електронних грошей».

Тут вже можна зробити висновки, що національний Закон, на відміну від Регламенту МіСА висуває більш детальні вимоги до активів, які підпадають під його дію, але не суперечить Регламенту.

До того ж, Регламентом будуть визначені детальні правила для тих суб'єктів, що є постачальниками послуг з обороту криптоактивів. Відповідно до п.8 ч.1 ст.3 Регламенту МіСА постачальником послуг криптоактивів визнається будь яка особа, чийм родом діяльності або бізнесом є надання однієї або декількох послуг з криптоактивів третім сторонам на професійній основі.

Відповідно до Регламенту МіСА постачальниками послуг криптоактивів можуть бути лише юридичні особи, які мають зареєстрований офіс у державі-члені Союзу та які були уповноважені як постачальники послуг криптоактивів [1; ч.1 ст.53], повинні отримати відповідний дозвіл/ліцензію на здійснення такої діяльності, мати бездоганну ділову та фінансову репутацію, тощо.

Приблизно аналогічні вимоги до постачальників послуг із криптоактивів висуває і Закон України «Про віртуальні активи».

Послугою криптоактивів згідно п.9 ч.1 ст. 3 Регламенту МіСА визнаються наступні служби та дії, пов'язані з будь-яким криптоактивом:

- зберігання та адміністрування криптоактивів від імені третіх осіб;
- робота торгового майданчика для криптоактивів;
- обмін криптоактивів на фіатну валюту, яка є законним платіжним засобом;
- обмін криптоактивів на інші криптоактиви;
- виконання замовлень на криптоактиви від імені третіх осіб;
- розміщення криптоактивів;
- прийом і передача замовлень на криптоактиви від імені третіх осіб;
- надання консультацій щодо криптоактивів.

Більш детальне визначення вищезазначених послуг криптоактивів Регламент МіСА нам розкриває у наступних пунктах 10-17 частини першої статті третьої.

Щодо видів послуг, які декларує національний Закон, вони визначені у ст. 10-13 Закону України «Про віртуальні активи», і до них відносяться:

- Послуги із зберігання або адміністрування віртуальних активів чи ключів віртуальних активів

- Послуги з обміну віртуальних активів
- Послуги з переказу віртуальних активів
- Посередницькі послуги, пов'язані з віртуальними активами.

Регламент, на відміну від національного Закону більш детально розкриває види послуг, але якщо порівняти зазначені види послуг, то можна зробити висновок, що види діяльності в сфері криптоактивів, які висувають ці два нормативні документи майже ідентичні, а отже національний Закон не буде суперечити вимогам Регламенту МіСА.

З урахуванням того, що Україна 23 червня 2022 року офіційно отримала статус кандидата на членство в ЄС, і відповідно національне законодавство України має бути адаптовано під законодавство ЄС, та того, що подалі криптоіндустрія буде лише «набирати обертів», відповідність двох таких важливих для правового регулювання цієї сфери нормативних актів є дуже важливим.

Література:

1. Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593> (дата звернення 11.12.2022 р)
2. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union - Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union - Protocols - Annexes - Declarations annexed to the Final Act of the Intergovernmental Conference which adopted the Treaty of Lisbon, signed on 13 December 2007 - Tables of equivalences Official Journal C 326 , 26/10/2012 P. 0001 – 0390. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT> (дата звернення: 11.12.2022).
3. Про віртуальні активи. Закон України від 17.02.2022 № 2074-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення: 11.12.2022).

ЕФЕКТИВНІСТЬ АНТИКОРУПЦІЙНОГО РЕФОРМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Головань Тетяна, кандидат юридичних наук, доцент, В.о. кафедри державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу Харківський